

«Затверджую»
ректор Національної
Музичної академії України
доктор філософії, професор,
заслужений діяч мистецтв України
М. О. Тимошенко
Сервєт 2026 р.

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та
практичне значення результатів дисертації
Деоби Сергія Андрійовича
на тему «Дебюссізм як складова модерністської культурної спадщини»
на здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю 025 – «Музичне мистецтво»
з галузі знань 02 – «Культура і мистецтво»

ВИТЯГ
з протоколу № 13
засідання кафедри історії світової музики
Національної музичної академії України
від «2» червня 2026 року

ПРИСУТНІ:

- доктор мистецтвознавства, професор **В. Б. Жаркова** (*зав. кафедри*);
- доктор мистецтвознавства, професор **О. С. Зінькевич**; доктор мистецтвознавства, професор **О. Б. Соломонова**; доктор мистецтвознавства, професор **В. Я. Редя** (*науковий керівник*); кандидат мистецтвознавства, доцент, професор кафедри **Л. А. Гнатюк**; кандидат мистецтвознавства, доцент, професор кафедри **О. Г. Антонова** (*рецензент*); кандидат мистецтвознавства, доцент **В. Б. Артем'єва**; кандидат мистецтвознавства, доцент **О. А. Наумова**; кандидат мистецтвознавства, доцент **О. А. Д'ячкова**; кандидат мистецтвознавства, доцент **Г. Є. Різаєва**; кандидат мистецтвознавства, доцент **О. М. Лігус** (*секретар кафедри*); доктор мистецтвознавства, доцент **І. Г. Тукова** (*рецензент*); викладач **О. Н. Саратський**; викладач, старший лаборант **М. С. Антонова**.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ: Проведення та обговорення публічної презентації наукових результатів дисертації аспіранта кафедри історії світової музики Національної музичної академії України С. А. Деоби на тему «Дебюссізм як складова модерністської культурної спадщини» на здобуття ступеня доктора

філософії за спеціальністю 025 – «Музичне мистецтво» з галузі знань 02 – «Культура і мистецтво».

Тема дисертаційної роботи «Дебюссізм як складова модерністської культурної спадщини» була остаточно затверджена на засіданні Вченої ради Національної музичної академії України 27 жовтня 2025 року (протокол № 6, наказ 234-А).

Науковий керівник — доктор мистецтвознавства, професор Валентина Яківна Редя.

СЛУХАЛИ: публічну презентацію наукових результатів аспіранта кафедри історії світової музики Національної музичної академії України Деоби Сергія за матеріалами дисертації «Дебюссізм як складова модерністської культурної спадщини» на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 025 — «Музичне мистецтво» з галузі знань 02 — «Культура і мистецтво».

Деоба Сергій доповів основні положення дисертаційної роботи: актуальність, наукову новизну, практичну цінність, використання результатів дисертації.

ВИСТУПИЛИ:

Поставили запитання:

кандидат мистецтвознавства, доцент, професор кафедри **О. Г. Антонова**; доктор мистецтвознавства, доцент **І. Г. Тукова**; доктор мистецтвознавства, професор **В. Б. Жаркова**; доктор мистецтвознавства, професор **О. С. Зінькевич**; кандидат мистецтвознавства, доцент **Г. Є. Різаєва**.

Науковий керівник: доктор мистецтвознавства (спеціальність 17.00.03 – Музичне мистецтво), професор В. Я. Редя (*відгук позитивний*).

Взяли участь у обговоренні роботи:

доктор мистецтвознавства, професор **В. Б. Жаркова**; доктор мистецтвознавства, професор **О. С. Зінькевич**; доктор мистецтвознавства, професор **О. Б. Соломонова**; кандидат мистецтвознавства, доцент, професор кафедри **О. Г. Антонова**; кандидат мистецтвознавства, доцент **В. Б. Артем'єва**; кандидат мистецтвознавства, доцент **О. А. Д'ячкова**; кандидат мистецтвознавства, доцент **Г. Є. Різаєва**; доктор мистецтвознавства, доцент **І. Г. Тукова** (*виступи позитивні*).

УХВАЛИЛИ: На підставі експертизи дисертаційної роботи, доповіді здобувача, запитань присутніх і відповідей здобувача, обговорення учасниками засідання основних положень дисертації та виступу наукового керівника прийняти такий висновок щодо дисертаційної роботи Деоби Сергія на тему «Дебюссізм як складова модерністської культурної спадщини»:

ВИСНОВОК

щодо дисертаційної роботи Деоби Сергія
на тему «Дебюссізм як складова модерністської культурної спадщини»

1. Обґрунтування вибору теми дослідження та її зв'язок із планами наукової діяльності академії.

Актуальність теми дослідження зумовлена необхідністю розмежування та систематизації наявних аксіологічних суджень та наукових підходів, уточнення поняттєвого статусу дебюссізму та визначення його співвідношення з естетичними закономірностями доби модернізму. Розгляд означеного феномена крізь призму конструювання культурної спадщини відкриває можливість комплексного осмислення проблематики у світових модерністських студіях та в українському музикознавчому дискурсі.

Тема дисертації розроблена відповідно до теми № 5 «Інноваційні методологічні підходи до усвідомлення музично-історичних процесів минулого і сучасності» перспективно-тематичного плану науково-дослідницької діяльності Національної музичної академії України на 2026–2030 рр.

Мета роботи — виявити різномірні механізми культурного функціонування дебюссізму і дослідити сукупність його характерних рецептивних проявів у творчості композиторів-модерністів; актуалізувати та масштабувати дебюссізм як складову культурної спадщини.

Відповідно до поставленої мети визначено такі **завдання**:

- розглянути дебюссізм у контексті естетичних закономірностей музичного модернізму;
- простежити історію виникнення та подальшого розвитку персонально-стильового явища дебюссізму в біографічному, історико-політичному та мистецькому контекстах;
- розмежувати гносеологічну та аксіологічну складові тлумачення дебюссізму, відслідкувати еволюцію сприйняття і застосування відповідного поняття в музично-критичній та музикознавчій сферах;
- виокремити комплекс музичних новацій К. Дебюссі, що позиціонуються як образно-композиційні маркери дебюссізму;
- виявити та диференціювати риси дебюссізму та вагнеризму як близьких у часі персонально-стильових феноменів у світлі епохальних закономірностей пізнього романтизму і модернізму відповідно;
- продемонструвати вплив екзотизму, як загальнокультурного європейського явища, на розвиток дебюссізму;
- дослідити інноваційні підходи К. Дебюссі до використання естетичного концепту тиші в контексті модерністських мистецьких тенденцій;
- розглянути історію видання «La Revue Musicale» та історію створення меморіальної нотної збірки «Tombeau de Claude Debussy», їх роль у розвитку модерністських тенденцій початку ХХ століття;

- простежити шляхи прямого та опосередкованого впливу К. Дебюссі на творчість композиторів-модерністів першої третини ХХ століття;
- з'ясувати передумови та соціально-культурні обставини, які стали рушіями композиторської рецепції дебюссізму;
- систематизувати аналітично виявлені ознаки дебюссізму у мініатюрах колективної меморіальної збірки «Tombeau de Claude Debussy».

Об'єкт дослідження — модерністська культурна спадщина кінця ХІХ – першої третини ХХ століття.

Предмет дослідження — специфіка інтеграції персонально-стильового феномена дебюссізму у процеси формування модерністської культурної спадщини.

Методологічну основу дослідження складає комплекс загальнонаукових та музикознавчих методів, а саме:

- історичний — для простеження виникнення і функціонування дебюссізму, виявлення інтеграції зазначеного феномена у процеси формування культурної спадщини європейського модернізму та з'ясування впливу політичного контексту на формування дебюссізму;
- стильовий — для встановлення засадничих естетичних концепцій дебюссізму та властивих йому новаторських композиційних рис;
- біографічний — з метою виявлення чинників життєтворчості К. Дебюссі, що стали рушієм для формування дебюссізму, та висвітлення масштабів соціального рівня феномена дебюссізму через простеження особистих контактів композитора з авторами меморіальної збірки «Tombeau de Claude Debussy»;
- компаративний — для зіставлення історично-стильових періодів (романтизм, модернізм), політичних режимів (Французька імперія/республіка, Німецька імперія), діяльності французьких музичних інституцій (Національне музичне товариство, Незалежне музичне товариство), персонально-стильових феноменів (вагнеризм, дебюссізм), взаємодії персональних і універсальних феноменів (дебюссізм, екзотизм);
- структурно-аналітичний — для аналізу досліджуваних творів та визначення основних прийомів дебюссізму, застосованих сучасниками К. Дебюссі;
- комплексний — для узагальнення конкретних рецептивних способів у проаналізованих мініатюрах;
- метод операціоналізації понять — для уточнення параметрів визначення поняття дебюссізму та формулювання авторської дефініції цього явища;
- системний — для осмислення ролі дебюссізму в конгломераті модерністських напрямів початку ХХ століття як складової європейської культурної спадщини.

Робота виконана на кафедрі історії світової музики Національної музичної академії України і відповідає змісту Перспективного тематичного плану науково-дослідної роботи Національної музичної академії України на 2026–2030 роки, зокрема темі № 5 «Інноваційні методологічні підходи до усвідомлення музично-історичних процесів минулого і сучасності».

2. Формулювання наукового завдання, нове вирішення якого отримано в дисертації.

Дисертацію Деоби Сергія на тему «Дебюссізм як складова модерністської культурної спадщини» присвячено дослідженню персонально-стильового феномена дебюссізму та специфіки його інтеграції у процеси формування модерністської культурної спадщини кінця ХІХ – першої третини ХХ століття. Розглянуте явище узгоджується з провідними тогочасними мистецькими тенденціями та чітко відображає естетичні закономірності музичного модернізму. У дисертації виокремлено композиційний, соціальний та епохальний рівні функціонування дебюссізму. Це дозволило висвітлити історичний шлях окресленого феномена від індивідуальних пошуків К. Дебюссі до колективного осмислення його творчого внеску. Процес розгортання дебюссізму простежено на тлі синергії контекстів: біографічного (включно з психоемоційним), культурно-мистецького, соціального, історичного. Проведене дослідження презентує явище дебюссізму як невід’ємну, фундаментальну складову історії музичного модернізму у Франції та Європі. Оптика культурної спадщини допомогла об’єднати обраний феномен із розширеними, позамистецькими контекстами, виявити у ньому переосмислені або зовсім нові естетико-стильові компоненти.

3. Наукові положення, розроблені особисто дисертантом, та їх новизна.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що **вперше в українському музикознавстві:**

- висвітлено феномен дебюссізму в ракурсі конструювання модерністської культурної спадщини;
- дебюссізм охарактеризовано як хронологічно перший іменний феномен модерністської доби в межах західної музичної культури;
- сформовано комплексну дефініцію дебюссізму, що містить композиційний, соціальний, епохальний рівні реалізації;
- встановлено сукупність контекстних чинників (національно-політичний, культурно-епохальний, образно-естетичний, біографічний), які слугували підґрунтям становлення та розвитку дебюссізму;
- досліджено концепт тиші як провідний образно-композиційний маркер дебюссізму;
- зіставлено вагнеризм і дебюссізм на рівні протистояння персон (Р. Вагнер — К. Дебюссі), відповідних іменних феноменів (вагнеризм, дебюссізм), епох (романтизм, модернізм), націй (французька, німецька);
- запропоновано авторську періодизацію дебюссізму з виділенням прижиттєвого та посмертного етапів;
- розроблено типологію проявів екзотизму у творчості К. Дебюссі.

Набули подальшого розвитку:

- дослідження музичного мистецтва в контексті політичних процесів;

– ідея розмежування наслідування творчих прийомів К. Дебюссі як цінної в художньо-естетичному плані рецепції (дебюссізм) та епігонства (псевдо-дебюссізм);

– спостереження щодо характеру впливу творчості К. Дебюссі на композиторів-сучасників у контексті доби модернізму;

– уявлення про стильові засади творчості К. Дебюссі, що стали джерелом рецепції для композиторів-модерністів;

– структурування моделі музичної рецепції шляхом введення додаткових складових комунікаційного процесу: «композитор — твір — інший композитор — новий твір — слухач».

Запропоновано новий погляд щодо впливу дебюссізму на музичну культуру першої третини ХХ століття через залучення матеріалу європейських газетних некрологів К. Дебюссі.

4. Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, які захищаються.

Обґрунтованість та достовірність наукових положень, результатів і висновків дисертації забезпечена коректним застосуванням сучасних методів дослідження (зокрема, історичного, стильового, компаративного, структурно-аналітичного, комплексного), а також співставленням одержаних результатів із широким колом наукових розвідок.

5. Рівень теоретичної підготовки здобувача, його особистий внесок у розв'язання конкретного наукового завдання. Рівень обізнаності здобувача з результатами наукових досліджень інших вчених.

Здобувач показав високий рівень теоретичної підготовки. Теоретичну основу дослідження складають праці вітчизняних і зарубіжних дослідників з таких проблем:

– *культурної спадщини* (М. Векко, Д. Гарві, Д. Ловенталь, Г. Лохер, С. Макдавелл, П. Нора, К. Поливач, Дж. Тунбридж, «Le Robert», UNESCO);

– *модернізму та його складових* (Л. Ботстайн, Т. Гнатів, В. Жаркова, Ж. Кассу, О. Корчова, Р. Маєрс, Т. Паре-Морен, А. Сюршам, The New Oxford History of Music);

– *персонально-стильового феномена дебюссізму* (Дж. Бріско, Л. Валлас, М. Вілдон, Дж. Гаррісон, Дж. Джейкобсон, Д. Донеллон, Б. Келлі, Ж. Колін, Л. Лалуа, Ф. Лезюр, Е. Локспейзер, Р. Ніколс, В. Серов);

– *композиційно-стильових рис творчості К. Дебюссі* (Е. Антоколец, Т. Гнатів, О. Жарков та І. Коханик, В. Жаркова, Н. Клімова, В. Козлов, Р. Лейдон, Р. Ленгем-Сміт, Лі Цін, Е. Локспейзер, С. Луковська, Дж. Макквін, Дж. Паслер, В. Редя та А. Рахматуллаєва, С. Яроцинський);

– *впливу політики на музику* (Е. Бух, Дж. Вавро, В. Грабовський, Б. Келлі, Дж. Паслер, А. Рао, В. Ширер);

– *екзотизму/орієнталізму* (Т. Бабяк, Дж. Беллман, Чуцяо Го, Р. Локк, В. Редя, Е. Саїд, К. Тамагава);

– естетичної концепції тиші (Дж. Джонсон, А. Корбен, М. Метерлінк, О. Мюллер, М. Тшезьок, А. Черноіваненко);

– літературознавча та музикознавча рецепції (М. Вілдон, Л. Кияновська, Г. Косарева, О. Кушнірук, С. Олійник, А. Приходько, Б. Сюта).

Були задіяні також музично-критична та епістолярна спадщина К. Дебюссі (К. Дебюссі); газетні некрологи та інші статті щодо життєтворчості К. Дебюссі (Е. Епардо, З. Кодай, З. Післінг, М. де Фалья, Г. Яновський, La correspondencia de España, Le Gaulois, Le Petit Journal, Neue Hamburger Zeitung).

6. Теоретичне та практичне значення роботи.

Матеріал дисертаційної роботи можна використати для подальшого розвитку теорії культурної спадщини, розширення досліджень культурно-естетичних підвалин європейського модернізму, розробки проблематики виникнення та функціонування персонально-стильових феноменів, глибшого вивчення впливу політики на мистецтво, інтеграції у курси історії культури, історії світової музики, аналізу музичних творів.

7. Повнота викладу матеріалів дисертації в публікаціях та особистий внесок здобувача в публікації.

Основні положення дисертації опубліковано в **шести** наукових виданнях: три у спеціалізованих наукових виданнях, затверджених МОН України, одна у періодичному науковому виданні країни, що входить до Європейського Союзу (Польща), дві у колективних монографіях (ІПСМ НАМ України, НАМ України). За результатами виступів на конференціях опубліковано тези доповідей (4 позиції), що засвідчують апробацію матеріалів дисертації.

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

Статті в наукових виданнях, затверджених МОН України як фахові (категорія Б) за напрямом «Мистецтвознавство»:

1. Деоба С. А. Дебюссізм як модерністський феномен: постановка проблеми, музикознавчі підходи. *Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського*. Київ, 2023. Вип. 136 : *Історія музики: проблеми, процеси, персони*. С. 149–164.

DOI: <https://doi.org/10.31318/2522-4190.2023.136.276572>

2. Деоба С. А. Концепт тиші як провідний образно-композиційний маркер дебюссізму. *Музикознавча думка Дніпропетровщини* : зб. наук. статей. Дніпро : Грані, 2024. Вип. 27. С. 303–316.

DOI: <https://doi.org/10.33287/222462>

3. Деоба С. А. Рецепція дебюссізму в історії європейського музичного модернізму (на прикладі нотної збірки «Tombeau de Claude Debussy»).

Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. Київ, 2024. Вип. 139 : *Історія музики: проблеми, процеси, персони*. С. 194–210.

DOI: <https://doi.org/10.31318/2522-4190.2024.139.301136>

Статті в наукових іноземних виданнях, внесених до міжнародних наукометричних баз даних

1. Деоба С. А. Екзотична складова дебюссізму: взаємодія універсального і персонального. *KELM (Knowledge, Education, Law, Management)*. 2023. № 2(54). С. 33–41.

DOI: <https://doi.org/10.51647/kelm.2023.2.5>

Наукові праці апробаційного характеру

1. Деоба С. А., Корчова О. О. Вагнеризм і дебюссізм як взаємопов'язані феномени. *Українська книга про Ріхарда Вагнера* / за заг. наук. ред. М. Черкашиної Губаренко, О. Клековкіна; Інститут проблем сучасного мистецтва НАМ України. Ніжин, 2022. С. 237–255.

URL: https://mari.kyiv.ua/sites/default/files/inline-images/pdfs/Ukrainian_Book_about_Richard_Wagner.pdf

2. Деоба С. А. Музика і політика у Франції між двома війнами: від франко-пруської до Першої світової. *Мистецтво в обороні*: колективна монографія Національної академії мистецтв України. Київ: Фенікс, 2024. С. 405–430.

URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/51074/1/O_Bondareva_MWO_FUFKM.pdf

Результати дисертаційної роботи повністю відображено в публікаціях.

Розглянувши звіт подібності щодо перевірки на плагіат (перевірку наявності текстових запозичень виконано за допомогою системи Strikerplagiarism), рецензенти дійшли висновку, що дисертаційна робота Деоби Сергія Андрійовича на тему «Дебюссізм як складова модерністської культурної спадщини» є результатом самостійних досліджень здобувача і не містить елементів плагіату та запозичень. Використані ідеї, результати і тексти інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

8. Апробація матеріалів дисертації.

Головні ідеї і положення роботи були викладені у доповідях на **восьми** всеукраїнських і міжнародних наукових конференціях:

1. XVII науково-практична молодіжна конференція «Fresh Science» Студентського науково-творчого товариства «Octopus» Національної музичної академії України (Київ, 23 березня 2023 р.). Доповідь: «La Revue Musicale»: культурний менеджмент доби музичного модернізму.

2. XIII міжнародна наукова конференція «Ювілейні та пам'ятні дати 2023 року» (Київ, 21 листопада 2023 р.). Доповідь: Музика в політичному й культурному протистоянні Франції та Німеччини (1871–1918): інституційний і персональний виміри.

3. XXIII Міжнародна науково-практична конференція «Молоді музикознавці» (Київ, 29–31 березня 2024 р.). Доповідь: Дебюссізм як модерністський персонально-стильовий феномен (на прикладі нотної збірки «Tombeau de Claude Debussy»).

4. Всеукраїнська науково-практична конференція «Сучасна музика від акустики до електроакустики: теорія та практика» (Київ, 27 квітня 2024 р.). Доповідь: Симетричні та пропорційні структури у «Tombeau de Claude Debussy» Моріса Оані як фактор рецепції дебюссізму.

5. IX міжнародна науково-практична конференція «Сучасні дослідження в галузі культури і мистецтва» (Київ, 24 жовтня 2024 р.). Доповідь: «Він підтвердив надію на нові часи» (смерть Клода Дебюссі як новий оберт поширення дебюссізму).

6. Міжнародна науково-практична конференція «Феноменологічні парадигми музичного мистецтва» (Київ, 4 грудня 2024 р.). Доповідь: Модерністські «-ізми» у навчальному курсі «Історія західної музики»: дебюссізм.

7. XII Міжнародна науково-практична конференція «Регіональні культурні, мистецькі та освітні практики» (Переяслав, 23 квітня 2025 р.) Доповідь: «Hommage» Джана Франческо Маліп'єро: маркери образно-ідейної рецепції дебюссізму.

8. XV Міжнародна наукова конференція «Ювілейні та пам'ятні дати 2025 року» (Київ, 20–21 листопада 2025 р.). Доповідь: Рецепція дебюссізму у творчості Поля Дюка (до пам'ятних дат композитора).

9. Відповідність змісту дисертації спеціальності з відповідної галузі знань, з якої вона подається до захисту.

За своїм фаховим спрямуванням, науковою новизною і практичною значимістю дисертаційна робота Деоби Сергія Андрійовича на тему «Дебюссізм як складова модерністської культурної спадщини» відповідає спеціальності 025 — «Музичне мистецтво». Здобувачем повністю виконано освітню та наукову складову освітньо-наукового рівня вищої освіти.

10. Рекомендація дисертації до захисту.

Дисертаційна робота Деоби Сергія Андрійовича на тему «Дебюссізм як складова модерністської культурної спадщини» відповідає вимогам, передбаченим пунктами 5, 6, 7, 8 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44), а також наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертацій».

Враховуючи високий рівень виконаних досліджень, а також актуальність

